

Position Paper Stichting Gezondheid op 1

Onderwerp: Rondetafelgesprek Staalslakken Tweede Kamer

Voor: Tweede Kamerleden, alle betrokken overheden en andere betrokkenen

Datum: 25 september 2025

In het kort

Stichting Gezondheid op 1 roept op tot onmiddellijke maatregelen tegen de grootschalige verspreiding en (onoverdekte) opslag van staalslakken in Nederland – en over de grens:

1. **Stop direct de toepassing van staalslakken als bouwstof in woonwijken, parken, sportvelden en andere publieke ruimtes.**
2. **Beperk de blootstelling door bestaande opslag af te dekken en locaties in kaart te brengen.**
3. **Bescherm milieu en gezondheid structureel door sanering, transparante communicatie en het zwaar laten meewegen van gezondheid in vergunningverlening.**
4. **Tata Steel hoort eerst en vooral het probleem van de staalslakken, zoals dat er nu ligt, aan te pakken, voordat ze begint met de productie van EAF-slakken (zie Heracless plan Tata Steel). De overheid heeft de verantwoordelijkheid om hiervoor van Tata Steel een deugdelijke oplossing te eisen, vóordat er nog meer gevaarlijk afval wordt geproduceerd.**

Over Stichting Gezondheid op 1 (www.gezondheidop1.com)

Milieu en volksgezondheid zijn steeds vaker ondergeschikt aan zogenoemde economische belangen. Gezondheid op 1 zet zich sinds 2018 in voor een veilige, gezonde leefomgeving voor mens, dier en natuur. Wij strijden tegen industriële vervuiling, ondersteunen burgers en pleiten voor duurzame oplossingen.

Probleemanalyse: de giftige Staalslakken liggen overal in onze leefomgeving – en staalslakken worden gedumpt over de grens

Wat zijn staalslakken?

Staalslakken zijn een giftig restproduct van de staalproductie, waarin zware metalen als chroom, vanadium, barium, nikkel en lood zijn samengebonden. Deze afvalstof wordt onder de noemer 'secundaire bouwstof' op de markt gebracht, zonder dat afnemers of gebruikers weten wat erin zit.

Waar liggen ze?

- Op grote schaal toegepast in parken, voet- en fietspaden, sportvelden, woonwijken en schoolomgevingen, bospaden, begraafplaatsen, in de Westerschelde, de Oosterschelde en andere wateren.
- Grote onoverdekte en onverdunde opslag bij Tata Steel in de IJmond, in Eerbeek, in Beverwijk, in Spijk, in de Zeeuwse wateren en vele andere locaties. Zie ook de kaart van onderzoeksjournalisten Investico – een kaart die overigens nog niet compleet is, er komen steeds meer locaties bij: <https://platform-investico.nl/onderzoeken/op-ruim-honderd-plekken-in-nederland-liggen-staalslakken>.

Risico's van staalslakken

Naar schatting komt er **jaarlijks 600.000–700.000 ton staalslak in de leefomgeving** terecht. Staal-slakken zijn verwerkt in talloze funderingen, wegen en bedrijfspanden. Hierover zijn **geen gegevens bijgehouden**. Bij reparatie, sloop en herstelwerkzaamheden kunnen ze ongecontroleerd vrijkomen en terecht komen in overig bouwafval.

Als slakken in contact komen met (regen)water, loogt er water uit met een hoge PH-waarde en hoge alkaliteit dat in grond- en oppervlaktewater terechtkomt. Dit proces zorgt op zichzelf al voor **ernstige schade aan ecosystemen**, nog zonder dat de effecten van de **zware metalen** in dit loogwater worden meegerekend.

Behalve door uitloging komen deze giftige stoffen ook **door verstuiving terecht in bodem, water en lucht**. Blootstelling kan leiden tot **acute klachten** (irritatie slijmvliezen, bloedneuzen, benauwdheid, jeuk) en tot **ophoping van zware metalen in het lichaam**, met onvoorspelbare langetermijneffecten.

Wij verwijzen ook naar de rapporten van RIVM¹, ILT² en de Algemene Rekenkamer³.

Wie worden getroffen?

Potentieel honderdduizenden dieren, mensen, waaronder veel kinderen die in parken en sportvelden direct met dit materiaal in aanraking komen. Alleen al in de IJmond wonen circa 160.000 mensen dicht bij de opslag van Tata Steel, die onbedekt verstuift ondanks verplichting om deze af te dekken. En afdekken is natuurlijk sowieso nodig als het anders tot illegale lozingen leidt (wat hier het geval is).

Drie noodzakelijke stappen

1 Stop onmiddellijk gebruik van staalslakken

- Verbied toepassing in de openbare ruimte en bij woningbouwprojecten
- Leg een moratorium op vergunningverlening totdat milieu- en gezondheidsrisico's helder zijn (hantering van voorzorgsbeginsel).

2 Beperk verspreiding en risico's

- Dek bestaande opslagplaatsen af of verplaats staalslakken op een veilige manier (zonder verwaaiing) naar afgesloten opslag.
- Breng alle locaties waar staalslakken liggen in kaart en geef daarover transparante informatie aan belanghebbende burgers en overheden.
- Start actieve sanering in woonwijken en schoolomgevingen.
- Stop de dumping in water.
- Voer een registratieplicht in.

¹ <https://www.rivm.nl/industrie/veelgestelde-vragen-over-staalslakken> | <https://www.rivm.nl/publicaties/milieuhygienische-kwaliteit-ld-staalslakken>

² <https://www.ilent.nl/onderwerpen/bodemtoezicht/staalslakken> | <https://www.noordhollandsdagblad.nl/regio/ijmond/milieu Problemen door staalslak-bij-aagtenpark-beverwijk-ondanks-richtlijnen-constateert-inspectie/61996441.html>

³ <https://www.rekenkamer.nl/actueel/nieuws/2024/05/15/snel-maatregelen-nodig-voor-veilig-hergebruik-van-afvalstoffen> | <https://www.noordhollandsdagblad.nl/regio/ijmond/waarom-blijven-staalslakken-een-probleem-rekenkamer-waarschuwt-voor-gezondheidsrisico-s-milieuschade-en-hoge-opruimkosten/67843569.html>

3 Zet gezondheid structureel op 1

- Maak gezondheid leidend in vergunningverlening, toezicht en handhaving op Tata Steel, andere producenten en importeurs.
- Communiceer open en transparant met burgers: waar liggen staalslakken, wat zijn de risico's, welke preventieve maatregelen kunnen mensen zelf nemen en welke maatregelen neemt de overheid? Geef omwonenden een echte plek aan tafel.
- Gezondheid op 1 pleit voor een Onafhankelijke Autoriteit Gezondheid en Gezonde leefomgeving, mét mandaat (voor bijzonderheden: zie onze position paper <https://gezondheidop1.com/deelneme-rondetafelgesprek-tweede-kamer-voortgang-in-het-vth-stelsel>).

Conclusie

Staalslakken zijn een sluipende bron van vervuiling en gezondheidsrisico's. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om burgers te beschermen en het vertrouwen te herstellen.

Daarom roepen wij u op om:

- direct een verbod op toepassing in de openbare ruimte af te kondigen,
- de verspreiding en opslag van staalslakken strikt te reguleren, en
- milieu en gezondheid structureel zwaarder te laten wegen in beleid en vergunningverlening.

Een gezonde leefomgeving is geen gunst, maar een grondrecht.

Namens Stichting Gezondheid op 1,

Antoinette Verbrugge
www.gezondheidop1.com